

Van Hei naar Turf

7 april
Natte voeten in de Reepkens

14 april
Werfbezoek Heidebos

5 mei
Vroegochtendwandeling

9 juni
Turfmeersen op z'n zondags

Afgifftekantoor Wachtebeke - toelatingsnummer P109112
V.u. Griet Buyse, Trekweg 107, 9030 Mariakerke

Inhoud

Woord vooraf	3
Activiteiten	4
Heidebossprokkels	6
Verslag Gallowaywandeling.....	7
Wat steken ze allemaal uit in het Heidebos?.....	8
Vernieuwd raster in de Turfmeersen.....	10
Graafwerken in de Turfmeersen.....	11
D'rop uit in het Maldegemveld.....	12
JNM Moervallei	17
Verslag ledendag door Mona	18
Een testament door de natuur.....	19
Trage wegennetwerk in Wachtebeke.....	20

Lidgeld

Het lidgeld van Natuurpunt bedraagt 24 euro per gezin vanaf 1/1/2010. Als lid krijg je het tijdschrift Natuur.blad en dit afdelings-tijdschrift, geniet je van een aanzienlijke korting op producten uit de Natuurpunt Winkel en neem je gratis deel aan geleide wandelingen. Over deze en nog andere voordelen die je hebt als Natuurpuntlid, lees je meer in Natuur.blad. Leden kunnen zich abonneren op Natuur.focus, het natuurhistorisch tijdschrift en/ of Natuur.oriolus, het tijdschrift over vogels. Een abonnement voor één van beide kost 8,5 euro bovenop het lidmaatschap. Het lidmaatschap, samen met een abonnement op beide tijdschriften, wordt aangeboden voor 38,50 euro. Lidgeld en / of abonnementsgeld kan je storten op 230-0044233-21 met vermelding van naam of lidnummer (voor de hernieuwingen) en Natuur.focus en / of Natuur. oriolus (voor de abonnementen).

Werkten mee

Griet Buyse, Maatje den Herder, Gert Du Cheyne, JNM Moervallei, Marc Martens, Annemie Philips, Mona Van Rentergem, Peter Wesemael

Foto's

Foto's: zie binnenin tijdschrift
Foto voorpagina:
Slanke sleutelbloem, foto door Gert Du Cheyne

Eindredactie & layout

Griet Buyse

Redactieadres

Griet Buyse, Trekweg 107, 9030 Mariakerke, 09 329 55 45, griet.buyse@gmail.com

Steun

Steun de projecten van Moervaart-Zuidlede. Een gift is fiscaal aftrekbaar vanaf 40,00 euro (alle giften in één jaar aan Natuurpunt vzw worden samengeteld).

Rekeningnummer 293-0212075-88 van Natuurpunt Beheer vzw.

Vermeld één van onze projectnummers:

- **Moervaart-Zuidlede**   **3617**
- **Heidebos**   **6636**
- **Turfmeersen**   **6113**
- **Reepkens**   **6119**
- **Zandberg**   **6668**

Woord vooraf

Voor jou ligt, zoals je kan zien, een licht vernieuwde versie van Van Hei naar Turf. We zijn heel blij dat we jullie een luxe-editie kunnen aanbieden! Voortaan zal onze Van Hei naar Turf altijd een vierkleurenkaftje krijgen.

Iedereen verlangt naar de lente. Hier en daar piepen bloemen en planten uit de grond, knoppen ontluiken aan de bomen.

Ook Natuurpunt Moervaart-Zuidlede staat klaar met haar lenteprogramma!

De komende weken kan je met onze afdeling reigers gaan spotten in Puyenbroeck, droog proberen blijven in de Reepkens, het water in de Turfmeersen gaan onderzoeken, de werken in het Heidebos gaan bekijken en nog zoveel meer.

Uiteraard kan je ook op eigen houtje op stap in een van de natuurgebieden om te gaan vaststellen hoe de natuur stilletjes aan ontwaakt.

Wij hopen je te mogen ontmoeten op een van onze activiteiten!

Griet Buyse

Vaca(na)tures

Steek jij graag de handen uit de mouwen voor kleinere of grotere werkjes in de natuurgebieden? Of ben jij een handige Harry die graag ook iets doet voor de natuur? (dit kan ondersteuning zijn bij grote werken zoals maaien, plaggen, heideterreintjes takkenvrij maken, rasters herstellen, maar even goed kleinere werkjes aan de schuur of de boshut, of bv. regelmatig de wandelpaden, draad, bankjes checken en herstellen en zo meer)

Zou jij graag kinderen en / of volwassenen begeleiden tijdens een begeleide wandeling in het Heidebos?

Help jij graag mee activiteiten organiseren (inhoudelijk of praktisch)?

Denk jij graag mee na over hoe we ons beheer aanpakken de komende jaren?

Ken jij iets van de natuur of van bepaalde dier- of plantensoorten zodat je die (een of meerdere keren per jaar) kan inventariseren in onze natuurgebieden?

Voel jij je aangesproken om op een of andere manier een handje toe te steken bij Natuurpunt Moervaart-Zuidlede?

Antwoord jij 'ja' op een of meer van bovenstaande vragen? Laat het ons dan weten! Wij kunnen jouw hulp heel goed gebruiken!

Meer info bij Marc Martens, 09 345 78 63, marcmartens1953@hotmail.com, Griet Buyse, 09 329 55 45, 0478 23 22 19 of Anne Mie Philips, 09 355 03 57 a.m.philips@gmail.com

Activiteitenkalender

April

Maandag 1 april Reiger en co - wandeling met aandacht voor reigers en hun biotoop

In samenwerking met de Educatieve dienst van het provinciaal domein Puyenbroeck. Hoe staat het met de gezinsuitbreiding van de reigerkolonie in Puyenbroeck na de voorbije strenge winters? Waar hebben de reigers in hun nesten? Kunnen we ergens jongen in hun nest bespeuren? Wapen je dus met je verrekijker en stevige wandelschoenen of laarzen voor deze gratis wandeling met gids van ongeveer twee uur.

Afspraak: 14u ingang parking 2 (zwembad/sporthal) van het provinciaal domein Puyenbroeck.

Inschrijvingen noodzakelijk: bij Provinciaal Domein Puyenbroeck, Veerle Philips, 09 342 42 17 of puyenbroeck.educatie@oost-vlaanderen.be

Meer info: Maatje den Herder, 09 355 58 59 (na 18u), maatje.den.herder@telenet.be

Zondag 7 april Natte voetenwandeling in de Reepkens Namiddagwandeling (14u30)

Een wandeling in de Reepkens begin april staat garant voor ontluikende planten en boomknoppen, moerassige rietvelden, met bezoek van watervogels, maar vooral veel water! Laarzen zijn dus een must! Ingrid Lybaert gidst ons door de rietvelden en de broekbossen van de Reepkens.

Afspraak: Schooteveldstraat ter hoogte van nr. 65

Meer info: Dirk Van Pottelberg, 09 346 95 68, dirk@heidebos.be

Zondag 14 april Werfbezoek Heidebos (voormiddag) Voor meer info: zie pagina 9.

Mei

Zondag 5 mei Vroegochtendwandeling Etbos

Welke vogels worden 's morgens eerst wakker? Wie laat zich het eerste zien? Ontdek het tijdens deze prachtige wandeling in de vroege ochtend langs de bossen aan de Zuidlede.

Afspraak: 14u30 aan de Etboshoeve

Meer info: Andre Van Petegem, 09 346 64 68 68
andre.vanpeteghem@skynet.be of Lou Roelandt

Juni

Zondag 9 juni De Turfmeersen op z'n zondags

Excursie en wateronderzoek in de Turfmeersen.

Meer info: Marc Martens, 09 345 78 63, marcmartens1953@hotmail.com

Zondag 16 juni Etbos-Zomerwandeling

Afspraak: 14u30 aan de Etboshoeve

Meer info: Andre Van Petegem, 09 346 64 68 68
andre.vanpeteghem@skynet.be of Lou Roelandt

Zaterdag 22 juni Midzomernacht in het Heidebos

Wie en wat hoor je 's avonds in het bos? Trek je stapschoenen aan en ontdek het tijdens deze avondlijke tocht door het Heidebos. Wie wil kan na de wandeling nog mee genieten van een drankje aan de boshut!

Afspraak: 21u30 op Parking 2 van het Heidebos

Meer info: Daniël Acke, danielheidebos@skynet.be, 09 356 91 18

Activiteitenplanning 2013

Hier vind je onze jaarplanning van de activiteiten. Details vind je hier nog niet, maar zo kan je dit al op je kalender noteren. Meer informatie volgt in de komende tijdschriftjes.

Zondag 14 juli
Big Jump

Juli, augustus, september
Fietszoektocht

Zondag 14 augustus
Safarkesmarkt

Zondag 1 september
Insecten in het Heidebos

Zaterdag 7 september
Nacht van de vleermuis (Puyenbroeck)

Zondag 22 september
Herfstwandeling Etbos

Zondag 13 oktober
Paddenstoelenwandeling in het Heidebos
Week van het Bos

Zondag 20 oktober
Wandeling in de Zandberg

Vrijdag 25 oktober
Prijsuitreiking van de fietszoektocht

Zondag 3 november
Aanplanting geboortebos

Maandag 11 november
Wandel mee in Sleidinge

Zaterdag 23 november
Bomen- en struikenverkoop

Zaterdagavond 23 november
Uilenwandeling Bellebagiebos Waarschoot

Zondag 15 december
Winterwandeling aan de Turfmeersen

natuurpunt

Vergat jij je lidmaatschap aan Natuurpunt niet te hernieuwen?

Als er naast je naam op het etiket van dit tijdschrift 'niet hernieuwd' staat, heeft Natuurpunt jouw betaling voor 2013 nog niet ontvangen (tenzij dit héél recent gebeurd zou zijn).

De natuur dankt je!

Voor meer info: Griet Buyse, griet.buysegmail.com, 09 329 55 45, 0478 23 22 19

Heidebossprokkels

maart 2013

GERT DU CHEYNE

Neen, ik hou er absoluut niet van, die snijdende NO-winden, die de Siberische koude als een zeis door je kleren drammen en die je pijnlijk confronteren met de uitdrukking 'door merg en been'. En als de zon zich dan toch eindelijk laat zien en de buizerds hoog cirkelend je naar buiten roepen, ja dan kan mijn geluk niet op. Eindelijk, de lente roept!

Het is een lichte dag in maart, niet heel warm en met gefluister in de eiken, maar het is duidelijk, de natuur is zwanger van de lente. Het duurt niet lang meer of de heide ligt te kreunen van groeizaamheid en de bomen vouwen hun bladeren uit met het genot van iemand die zich uitstrekt in de zon. Koolmezen, pimpelmezen, kuifmezen, roodborstjes, winterkoninkjes, heggenmussen, merels, vinken en vele anderen schorren reeds hun keel met de eerste gezangen. Deze melodieën laten de tintelende voorjaarszon precies nog warmer lijken.

Er is aardig wat werk verzet in het Heidebos de voorbije winter in het kader van het Life-project. Er werden corridors aangelegd tussen de verschillende heideterreintjes om ze met elkaar te verbinden (jaja sommige dieren zijn echt wel bang om door het don-

kere bos zich te verplaatsen). Ook de bestaande poelen werden hersteld of nieuwe werden erbij gegraven. Water brengt nieuw leven in het gebied. Ik moet zeggen, water trekt mij ook altijd een beetje aan. Het heeft zo'n onbeschrijfelijk rustgevende geur. Twee reegeten hebben de nieuwe poel ook gevonden, we kijken elkaar aan. Ik durf amper te bewegen of naar hen te kijken, alsof ik door te kijken het slaghoedje van hun angst zou indrukken en hun vlucht zou veroorzaken. Het helpt niet want enkele ogenblikken later lopen ze haast ongemerkt het bos in. Bij een koppel wilde eenden op de poel lijken de eerste zonnestralen bij het mannetje ook de prille hormonale turbulentie teweeg te brengen, maar zij is er duidelijk nog niet klaar voor. Een grote lijster, die zijn stem al heeft teruggevonden, laat prachtige rollers horen over het bos. Zijn zang draagt ver, nu er nog geen bladeren op de bomen staan.

Door de zon zijn mijn stappen gezwind en licht en ik bereik al sneller dan verwacht terug te parking. Enkele staartmezen tolleren nog even rond mijn hoofd. Ze kunnen er op aan, met de zon terug in het bos, zal ik hier nog heel vaak rondlopen nu!

In het spoor van de Galloways: gespot!

TEKST: ANNE MIE PHILIPS FOTO'S: MARC DE MOOR

Zondag 17 februari trokken we in twee groepen op zoek naar de Gallowaykoeien tijdens onze heuse Gallowaywandeling. En we hadden succes!

De interessante weetjes tijdens de natuurwandeling ontbraken er niet aan, het werd een heel boeiende ontdekkingsstocht! Ik geef er graag enkele mee!

In het droge open landschap werd het verschil tussen doornen en stekels uitgelegd. De meidoorn bezit doornen. Deze kunnen niet weggehaald worden zonder de plant te beschadigen. De stekels zitten op rozen zoals bij de hondsroos. Deze kan je afbreken zonder beschadiging. Dus het alombekende gezegde zou moeten zijn... Geen rozen zonder... stekels.

Hier en daar in het open landschap komen kleine vliegdenen voor. Als je op een warme zomerdag komt luisteren hoor je echt het springen van de zaden en als de zaden goed vallen groeit er een boompje uit! Deze worden op termijn groot, dus om het open landschap te behouden worden ze beperkt in aantal.

Als je in het spoor van de runderen gaat, ja, dan kom je mest tegen! De mest vol met takjes en zaadjes werd vroeger gebruikt om hutten te bouwen en werd gedroogd gebruikt als brandstof. Buiten leeft het dappere driehoornmestkevertje erin. Deze kever kan je in het Heidebos vinden! (zie vorige Van Hei naar Turf). De lezers onder jullie kunnen Erik of het klein insectenboek van Godfried Bomans eens lezen of herlezen.

Het spoor volgend komen we de vuilboom of spork tegen. De runderen eten hiervan als ze aan constipatie of opstopping lijden. De takjes hebben een laxerende werking. Tevens is het een heel interessante boom voor de citroenvlinder en de blauwvlinder. Omdat hij dienst doet als waardplant (voor de rupsen). De boom bloeit vier tot vijf maanden en daardoor is hij ook goed voor de bijtjes.

Verder in het spoor van de Galloways komen we ook verschillende takken van bomen tegen die als antieuk dienst doen. De Galloway schuurt zich ertegen en dat merk je!

En dan de kers op de taart: gevonden! De 18 runderen liggen rustig in het bos te herkauwen. Deze mooie dieren met hun dikke vacht zijn permanent aanwezig in het Heidebos om te zorgen dat er open stukken blijven in het bos door hun begrazing.

Het was een leuke interessante wandeling met dank aan gidsen Daniel Acke en Steven de Bruycker!

Steven, een van beide gidsen

Wat steken ze allemaal uit in het Heidebos?

GRIET BUYSE EN MARC MARTENS

Wie de voorbije weken in het Heidebos ging wandelen, zal gemerkt hebben dat deze titel niet helemaal uit de lucht gegrepen is.

Alle grootschalige werken die deze en de voorbije winters in het Heidebos gebeurden, vallen onder het Europese LIFE-project waarvoor Natuurpunt financiële steun krijgt vanuit Europa. Aangezien dit project op enkele jaren tijd uitgevoerd moet worden, lijken deze zware werken elkaar snel op te volgen. Alle werken passen binnen een door de overheid goedgekeurd beheerplan. In zo'n beheerplan worden doelen gesteld wat we met ons natuurgebied willen bereiken en hoe we dat zullen bereiken.

Doorsteken en doorkijken

In het centrale gedeelte van het Heidebos werden op meerdere plaatsen grotere stukken dennenbos gekapt. Door het maken van deze doorsteken willen we de verschillende heidevlaktes (die al bestaan en die

bij gecreëerd werden) met elkaar in verbinding stellen. Dit is heel belangrijk voor een groot aantal planten- en diersoorten die deze lichtrijke en zonnige open plekken nodig hebben.

Plaggen

Waar dennen gekapt werden, werd meestal ook meteen de strooisellaag weggehaald. Op verschillende plaatsen werden ook boomstronken machinaal uitgefreesd. Dit moet het mogelijk maken om op deze plaatsen de adelaarsvaren te maaien of te kneuzen. De strooisellaag verstikt op veel plaatsen de zaden van onder meer de heide, waardoor die geen kans heeft om te kiemen. Die zaden rusten onder de strooisellaag en kunnen gerust meer dan vijftig jaar kiemkrachtig blijven. Als dit strooisel afgevoerd wordt, kunnen ze de volgende jaren kiemen in de vrijgekomen zandbodem.

Zo kan de heide zich daar spoedig herstellen. De komende jaren zullen we daar in het Heidebos de mooie resultaten van zien! Wij verontschuldigen ons voor de eventuele hinder die deze werken opleveren.

Grazende Galloways

Op de meeste plaatsen waar de werken plaatsvonden, grazen de Gallowayrunderen. Dankzij de begrazing kan de herstelde heide ook mooi in stand blijven. Deze natuurlijke grasmachines zorgen ervoor dat er een natuurlijke begroeiing ontstaat die goed is voor een grote variatie aan (zeldzame) planten en dieren!

Werfbezoek op zondagvoormiddag 14 april

Om ook jou op terrein te laten kennismaken met het waarom van deze werken en hoe het Heidebos er dan na de werken uit zal zien, organiseren wij nog een speciale excursies, een heus 'werfbezoek'!

Afspraak: zondagvoormiddag 14 april, 10u aan Parking 1 van het Heidebos

Meer informatie: Steven De Bruycker, projectcoördinator Life Vlaams Veldgebied, 015 77 01 56, steven.debruycker@natuurpunt.be of Daniël Acke, danielheidebos@skynet.be, 09 356 91 18

Steek jij ook graag de handen uit de mouwen?

De komende jaren zullen heel wat werken in het Heidebos uitgevoerd worden door vrijwillige handen. Dit gaat over maaien, plaggen, heideterreintjes takkenvrij maken en zo meer. Maar in het Heidebos is er ook heel wat werk om regelmatig te checken of de wandelpaden nog goed zijn, of de infrastructuur (zoals de bankjes, de hekkens, de infoborden, ...) nog intact en netjes is. Je kan het je niet inbeelden hoeveel grotere en kleinere werken daar gebeuren! Heb jij zelf zin en tijd om de handen uit de mouwen te steken, hoe klein of hoe groot ook, jouw hulp is meer dan welkom! Voel jij je geroepen? Neem dan contact op met Marc Martens, 09 345 78 63, marc.martens@outlook.com, Daniël Acke, 09 356 91 18, danielheidebos@skynet.be of Griet Buyse, 09 329 55 45, griet.buyse@gmail.com

Vernieuwd raster in de Turfmeersen

DIRK VAN POTTENBERG FOTO'S: ROBBY DE BRUINE

Op 31 december 2012 werden de laatste palen vervangen van de prikkeldraad rond de Turfmeersen. De meeste palen waren rot en aan vervanging toe. Hiermee werden alle weidepalen in de Turfmeersen over een lengte van 2,2 kilometer vervangen. Het werk werd uitgevoerd door de vrijwilligerswerkploeg van Natuurpunt en nam ongeveer 25 werknamiddagen in beslag. Natuurpunt Moervaart-Zuidlede startte met de werken in het najaar van 2010.

Tijdens de werken werden we twee keer geholpen door JNM Moervallei. De laatste werknamiddag werd feestelijk afgerond met een jenevertje en een stukje taart. Hiermee is er een grote klus voor de Turfmeersen achter de rug en kunnen we onze ezeltjes en pony's zonder problemen alweer voor langer tijd in de Turfmeersen grazen.

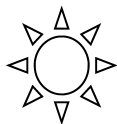

Graafwerken in de Turfmeersen

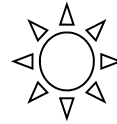
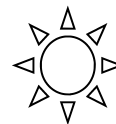
DIRK VAN POTTELBERG

Het volgende grote werk in de Turfmeersen is het uitgraven van een deel van de Moerenloop. De Moerenloop is de smalle kreek die in het midden van de Turfmeersen ligt. Er wordt een dikke laag slib uit de bedding van de Moerenloop verwijderd. Ook worden de zichtbare betonblokken en steenpuin afgevoerd. Het deel aan de ingang van de Turfmeersen is enkele jaren geleden uitgegraven. Van

zodra het terrein deze zomer droger ligt, start een aannemer met de graafwerken op het middenste deel. De grond wordt tijdelijk gestockeerd in de Turfmeersen en binnen de twee jaar afgevoerd. De werken worden uitgevoerd in het kader van een soortenbeschermingsproject van de Provincie Oost-Vlaanderen.

Oproep

De vrijwilligerswerkploeg van Natuurpunt Moervaart-Zuidlede werkt zowat elke zaterdagmiddag in één van de natuurgebieden van Natuurpunt Moervaart-Zuidlede. We werken van september tot mei. In de zomer wordt niet gewerkt. Hoewel er de laatste jaren veel in de Turfmeersen is gewerkt, zal er de komende jaren vooral in het Heidebos worden gewerkt. Er wordt gemiddeld in een groepje van 5 personen gewerkt. Wij zorgen steeds voor een koekje en drankje. Wie eens wenst mee te helpen, kan steeds contact met mij opnemen: Dirk Van Pottelberg, dirk@heidebos.be

D'ROP UIT in het Maldegemveld

PETER WESEMAEL (TEKST EN FOTO'S)

Aan de noordoostelijk rand van het Drongengoedbos, vlakbij de gemeentegrens van Maldegem en Knesselare, ligt het natuurgebied Maldegemveld. Het reservaat maakt, samen met het Heidebos en de heiderelicten rond Brugge, deel uit van het Vlaams Veldgebied. In dit veldgebied komen nog relictten van de vroegere heide voor, die in soortenrijkdom niet moeten onderdoen voor de meer gekende heidegebieden in de Kempen. Met Europese steun wil Natuurpunt hier de natuurwaarden zoveel mogelijk behouden en uitbreiden.

Landschap

Het Maldegemveld is gelegen op een hoogte in het omliggende landschap, de zgn. cuesta van het Meetjesland. Deze langgerekte rug strekt zich uit van Oedelem tot Zomergem en bereikt een hoogte van 29 meter. De cuesta is een kleirug met aan de ene kant een zacht golvende en aan de andere zijde een steile randbegrenzing.

De Cuesta ontstond tijdens het Tertiair, meer dan 2 miljoen jaar geleden. Toen werden afwisselend klei- en zandlagen afgezet door de zee, die het Meetjesland overspoelde vanuit het noorden. Daardoor hellen deze bodemlagen naar het noorden af. Tijdens het Quartair (vanaf 2 miljoen jaar geleden) werden deze lagen sterk uitgesleten, zodat zich een golvend landschap ontwikkelde. Een Bartoon kleilaag van ongeveer 24 m dik vormde tussen Oedelem en Zomergem een heuvelrug.

De bodem in het natuurgebied bestaat dus uit zand en stugge ondiepe klei en is daardoor arm en zuur. Het is er ook dikwijls nat en drassig. Vooral in winter en lente staat het grondwater tijdelijk aan de oppervlakte.

Het uitzicht van het Maldegemveld wordt bepaald door een afwisseling van heide en open bos en doet dus nog terugdenken aan het uitgestrekte historische Maldegemveld, een lappendeken van woeste gronden.

In de beboste delen vind je naast naalduhoutaanplanten ook de eik en berk, de typische boomsoorten van deze streek. De heiderelicten zijn echter sterk teruggedrongen.

Een beetje geschiedenis

De Vlaamse zandstreek was in de late bronstijd grotendeels bedekt met gemengd loofwoud. Vanaf 10 000 jaar voor Christus verminderde het aandeel van bos in het landschap behoorlijk door kappen, branden, overbeweiding en klimaatwijzingen. Daardoor evolueerden de resterende bossen in de late middeleeuwen tot boomrijke heiden, wastines genoemd. Zo ontstond ook het oorspronkelijke Maldeghem velt dat in de 18de eeuw volgens talrijke historische bronnen en kaarten van Mercator (midden 16de eeuw) en Ferraris (1775) ongeveer 2000 ha groot was.

Het landschap was een mozaïek van heidevegetaties, eiken-berkenbossen en kreupelhout, net zoals het zeer grote Bulskampveld en andere kleinere

veldgebieden ten zuidwesten van Brugge. Deze veldgebieden waren dus cultuurlandschappen of halfnatuurlijke landschappen ontstaan ten gevolge van menselijke activiteiten. Het veldgebied "Maldeghem Velt" werd echter in de loop de eeuwen meermaals ontgonnen. Een eerste ontginningsgolf gebeurde in de 10de en 11de eeuw, waardoor het veldgebied gedeeltelijk terug werd beplant met loofbos. In die periode werden de abdijhoeven gesticht zoals deze gebouwd door de abdij Van Dronghen waarnaar het Drongengoedbos is genoemd. Vanaf de tweede helft van de 18de eeuw ging de ontginning dramatisch verder. De resterende heide werd dan omgezet tot akkers of ingeplant met naalduhout en de aanwezige visvijvers veranderden in bos of natte graslanden. In die periode ontstonden ook de dreven die in het Drongengoedbos en omgeving nog te herkennen zijn als een dambordpatroon. De begrazing in de heide en het gebruik van plagsel van heide of graszode als meststof viel sterk terug. Na de intrede van kunstmest werden nog meer heidegebieden omgezet tot landbouwgrond of beplant met bomen (vnl. grove den, fijnspar, lork). Dit veranderende landgebruik met daar bovenop een verhoogde stikstofneerslag uit de lucht leidde tot een nog sterkere afname van de heideoppervlakte in Vlaanderen.

Bescherming

Het Maldegemveld en het Drongengoedbos behoren tot het NATURA 2000 netwerk, het Europees netwerk van beschermde natuurgebieden.

In 1993 werden de eerste 4 ha van het natuurreservaat aangekocht en werd op kleine schaal gestart met heideherstel. Daarna moest 5 jaar gewacht worden om het reservaat nog eens met 2 ha te kunnen uitbreiden, maar hierna ging het snel. In 1999 kreeg het natuurreservaat immers Europese steun in het kader van het EU-Life Natuurprogramma (Project 'intermediair Atlantische Heide in Vlaanderen'). Hierdoor werden nieuwe maatregelen voor het behoud en herstel van het beoogde leefgebied mogelijk. Grootschalige beheerwerken en de opstart van extensieve begrazing werden er vanaf 1999 tot 2003 met succes uitgevoerd. Ook werd het reservaat flink uitgebreid tot 81,58 ha. Met het tweede Life project 'Vlaams Veldgebied' dat in 2009 is opgestart werd het behoud en het herstel van dit bijzondere Natura 2000-leefgebied verder gezet.

Beheer

Het opnieuw ontwikkelen en herstellen van de levensgemeenschappen gebonden aan heide, heischrale graslanden en spontaan eiken-berkenbos vormt de centrale doelstelling voor het beheer van

het natuurgebied Maldegemveld.

In het zuidelijk deelgebied van het Maldegemveld ligt de nadruk op de herontwikkeling van halfopen bos en heide. Om de heide meer kansen te bieden wordt het strooisel en de graszode- en humuslaag weg gehaald. Door dit zgn. plaggen worden de zaden van typische heideplanten, die na tientallen jaren in deze klei-zand bodem nog steeds kiemkrachtig zijn, terug aan het oppervlak gebracht en gaan ze kiemen onder van invloed van zon, licht en water. Zonder verder beheer zouden deze nieuwe heidevegetaties echter al snel weer volledig dichtgroeien door braam, pijpenstrootje en inheemse struiken. Tevens zorgt de verhoogde stikstof neerslag uit de lucht ervoor dat vooral grassen vlugger opschieten waardoor de kieming van jonge heideplantjes wordt belemmerd. Om deze verbossing en vergrassing tegen te gaan wordt de heide periodiek gemaaid. Het maaisel wordt afgevoerd om de bodem verder te verarmen. Het beheer wordt verder ondersteund door de begrazing door Ardense vossen, Mergellanders en Galloways.

In het noordelijk deelgebied van het Maldegemveld vindt men nog grote delen oud bos, die nu door uitheemse soorten zoals Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik overwoekerd worden. Hierdoor zijn deze bossen over het algemeen soortenarm. De uitheemse soorten maken het bos minder licht doorla

tend en verdringen daardoor inheemse soorten zoals zomereik, berk, lijsterbes of hazelaar. De nadruk in het natuurbeheer in dit deelgebied ligt dus op het verwijderen van de exoten, waardoor inheemse soorten en bosplanten terug kansen krijgen. Men streeft naar een herstel van het oorspronkelijk eiken-berkenbos. De bestaande grove dennen bestanden worden behouden maar sterk gedund zodat er daar ook een natuurlijke verjonging met zomereik, es, lijsterbes en berk ontstaat.

Flora en fauna

Door zijn geografische ligging, meer bepaald tussen de Noord-Atlantische heiden van de Kempen tot Noord-Duitsland en de Atlantische heiden van Engeland en Frankrijk, heeft het Maldegemveld een uitzonderlijke soortensamenstelling met plantensoorten van deze beide heidetypes. Op de vochtige percelen delen vindt je ronde en kleine zonnedauw, moeraswolfsklauw, gagel, gewone dopheide, heidekartelblad, tweenvervige zegge, blauwe zegge, koningsvaren en veenmos. De drogere plekken zijn dan weer meer een biotoop voor struikheide, blauwe knoop, tormentil, fraai hertshooi, mannetjesrepijs en stekelbrem. Paddenstoelen vindt je er volop. Zoals in de andere delen van het Drongengoed vindt je er naast algemene soorten ook een groot aantal bedreigde soorten zoals de holsteelboleet en beekmijtertje.

Typische vogels zoals de boompieper, nachtzwaluw en boomleeuwerik die reeds tien jaar of meer uit het Drongengoedbos verdwenen zijn worden er nu opnieuw opgemerkt langs bosranden of op de heide. In het open eiken-berkenbos broeden zwarte en bonte specht, fitis, tjiftjaf en boomklever, terwijl de kuifmees en kruisbek meer in de bestanden van grove dennen vertoeven. Met wat geluk kan je overdag ook een buizerd, wespandief, sperwer of boomvalk zien overvliegen of een levendbarend hagedis zien zonnen op de vele houtstapels langs het wandelpad. De houtsnip en watersnip zijn regelmatige wintergasten. Vos, wezel, bunzing, ree, damhert alsook een zevental muizensoorten hebben er hun stek of zoeken er vaak voedsel. In het gebied zijn er ook enkele mooie poelen en vennen, die talrijke waterinsecten, padden, kikkers en een drietal soorten

salamanders (waaronder de zeldzame vinpootsalamander) aantrekken. Ook bijzondere libellensoorten en waterjuffers, zoals de zwarte heidelibel en tengere pantserjuffer moet je hier zoeken. Tegen valavond zie je er vaak ook vleermuizen, jagend in de dreven en open heide. De dwergvleermuis, rosse vleermuis, grootoorvleermuis, laatvlieger en water-vleermuis zijn soorten die er regelmatig gezien worden.

Door de rijke afwisseling in vegetatie en de bloemenrijke bermen langs het wandelpad gonst het er vanaf de lente van insecten allerhande. Vaak zijn het warmteminnende soorten die in dit heidetype leven en daarom ook zeldzaam of sterk bedreigd zijn in Vlaanderen. We denken hierbij aan een groot aantal vlinders (kleine ijsvogelvlinder, kleine vuurvlinder, bruine eikenpage), nachtvlinders (geogde langsprietmot, purpermotje), sprinkhanen (gouden sprinkhaan, snortikker), zweefvliegen, kevers (grote glimworm, zandloopkevers, driehoornmestkevers) en wilde zandbijen (andoornbij, slokkousbij, lapse behangersbij) en wespen.

houtsnip

dopheide

InformatieWandelen:

Het Krakeelwandelpad is zo'n 4 km lang en laat je kennis maken met het zuidelijke deel van het reservaat. Het Aardgas natuurpad (ongeveer 11 km) volgt dezelfde route, maar breidt deze uit naar het noordelijk deel. Aansluitend kan je de Drongengoedbosroute van Toerisme Meetjesland wandelen.

Startplaats: Parking van het Agentschap voor Natuur en Bos, zo 'n 100 m voorbij café-restaurant het Jagershof, in de Drongengoedweg te Ursel.

De wandelingen zijn niet geschikt voor kinderwagen of rolstoel. Laarzen zijn noodzakelijk. Honden moeten aan de leiband.

Fietsen: In het kader van de 'Meetjeslandse Gordel' werd de Cuesta-bossen fietsroute (40 km) uitgetekend. Ook de provinciale Drongengoedroute (44 km) passeert in de buurt.

Plannetjes kan je downloaden via de website van de Natuurpuntafdeling:
www.natuurpuntmaldegemknesselare.be

**Kapsalon
Marleen**

Zaffelare Dorp 35, 9080 Lochristi
☎ 09-355 81 45

Activiteiten JNM Moervallei

Neem regelmatig eens een kijkje op www.jnm.be/moervallei. Zo blijf je perfect op de hoogte van het reilen en zeilen van JNM Moervallei. Veel plezier!

Moervallei

MOERVALLEIFEEST (Iedereen) - zaterdag 30 maart

Wanneer: van 18u30 tot 23u, in de jeugdlokalen Orphanimo (Koning Albertlaan 29B Lochristi)

Kostprijs: Kinderen tot 12 jaar 8 euro, Volwassenen 12 euro

Hoe inschrijven? : Stort het bedrag op 737-0111787-86 met vermelding van familienaam, aantal kinderen en aantal volwassenen. Indien je glutenvrij wilt eten, vermeld dit dan zeker, zodat wij onze voorraden kunnen aanpassen!

Meebrengen: Familie, vrienden en jezelf! Goed humeur is ook een vereiste!

Verantwoordelijke: Joren Deliaert, joren.deliaert@hotmail.com, 0470 870 873

Dropping (Ini's en groten) - zaterdag 6 april

Afspraak: om 19u in Wachtebeke dorp aan de parking van het dorpsplein (Frituur Wim's friet)

Mee te nemen: Rugzak, zaklamp, kompas (als je dit hebt), excursiemateriaal, warme kledij, regenkledij, 2 euro

Verantwoordelijke: Bonne Simon & Deliaert Joren – 0470870873 – joren.deliaert@gmail.com

Inschrijven: vóór 4 april!

Paaseierenzoektocht (Piepers) - zaterdag 6 april

Paaseierenzoektocht voor alle 4 tot 12 jarigen door de jeugddienst van Lochrist! De paashaas komt langs op speelplein Joep! Het speelplein organiseert een speelpleindagje van 13u tot 17u met animatie, massa's toffe spelletjes, plezier, ambiance, ... en sluit af met een heuse paaseierenzoektocht! Iedereen krijgt een drankje, een koek en niemand gaat met lege handen naar huis! Komen, zoeken en vinden is de boodschap!

Locatie: Jeugdlokalen Orphanimo!! Prijs: 2 euro deelname.

Afspraak: aan ons lokaal in Zaffelare om 12u15 (we gaan dan met de bus naar Orphanimo). We zijn terug aan het lokaal om 17u45. Gelieve € 1,80 extra mee te brengen voor de bus. Tenzij je een buzzypass hebt, laat het ons weten! Dus dan betaal je voor deze activiteit € 3,80.

Weekends en kamp 2013

Bereid jullie maar voor want hier zien we weer! De data van weekends en het Moervalleikamp:

Met trots presenteren the big boys (Domien, Wouter, Jan, Jonas en Florian) jullie het **iniweekend** (en van de groten ook natuurlijk) van donderdag 9 mei tot en met zaterdag 11 mei.

Piepweekend

Ja piepers, we gaan weer met ons allen op weekend op 17-18 en 19 mei in Lembeke. Dus noteer dit al in jullie agenda. Het zal doorgaan in Lembeke. Verdere info volgt nog. Verantwoordelijke: Simon (simon@dijbonne.be, 0494 92 38 81)

Het grote, superdemax, daarwilikzijn, toffe **Moervalleikamp 'Ekroetomboefsijnk'** gaat door in Wallonië, meer bepaald Aubry-sur-Semois.

Voor de ini's en groten: van zaterdag 6 juli tot en met zondag 14 juli

Voor de piepers: van zaterdag 6 juli tot en met woensdag 10 juli

Meer info over al deze bijzonderheden volgt nog!

Geschiedenis ontdekken in hartje Lochristi

TEKST: MONA VAN RENTERGEM - FOTO'S: MARC DE MOOR

Hallo, ik ben Mona Van Rentergem, ik ben 11 jaar, ik hou van de natuur en daarom wandel ik graag mee als er een wandeling is van Natuurpunt.

Op zondag 26 januari 2013, was er een cultuurwandeling in Lochristi. Bert Vervaeke was onze gids. Het weer was ideaal, want het was net gestopt met regenen voor we vertrokken. We startten aan de bib van Lochristi en gingen richting de Sint-Niklaaskerk. Daar kregen we bij het standbeeld uitleg over de geschiedenis van Reinaert de vos.

We zetten onze wandeling verder langs de Dekenijstraat naar het Kerkhof. Bert vertelde ons een verhaal over de vroegere familie De Cock die heel rijk was en een kasteel hadden.

Dan wandelden we verder richting de Kasteeldreef, die glad lag van het winterse weer, om een kijkje te

nemen waar het kasteel zich bevond.

Bert vertelde dat er oorspronkelijk vijf dreven naar het kasteel leidden waarvan er nu nog vier zijn.

We hadden de toelating van de huidige eigenaars van het kasteel om eens een kijkje te nemen van wat er over gebleven is van dit historisch verleden. Opnieuw wist Bert ons hierover een boeiend verhaal te vertellen.

Van het kasteel zelf waren nauwelijks sporen. Alleen de poort, de ijskelder en een groot deel van de wal bleven over. Wel zijn de paardenstallen nog volledig in gebruik maar omgebouwd als woning. We sloten onze wandeling terug af in de bib waar de lekkere versgebakken wafels ons opwachtten.

Een testament voor de natuur

NATUURPUNT is haar leden en vrijwilligers heel dankbaar voor wat zij al gedaan hebben voor onze natuur. Maar wist u dat u NATUURPUNT verder kan blijven steunen ook als u er niet meer bent, via een testament?

Kent u al het zogenaamde duolegaat, waarbij uw erfgenamen geen successierechten hoeven te betalen, waardoor ze netto overhouden wat ze erven? Zo kunnen we een aanzienlijk belastingvoordeel scheppen waarvan niet enkel uw erfgenamen maar ook NATUURPUNT meegenieten.

Wij staan u graag bij met raad en daad. Tijdens een gratis infosessie leggen we u haarfijn uit op welke manieren u uw erfenis kunt nalaten .

Wij organiseren hierover een informatie-voormiddag op 22 april in het café van NMC De Bourgoyen ,Driepikkelstraat 32 te 9030 Gent(Mariakerke) . De sessie start om start om 10.30 u en eindigt om 12.00u.

Achteraf sta ik vanzelfsprekend ter uw beschikking om u te helpen, indien u dit wenst .

Hoogachtend, en tot dan!

Joost Verbeke, Contactpersoon schenkingen en legaten Natuurpunt vzw, 015 29 72 49, 0477 20 47 27

Extra info trage wegennetwerk

In het vorige nummer van 'Van Hei naar Turf' kon je een artikel lezen over het lanceren van het Trage Wegennetwerk in Wachtebeke. Hier vind je nuttige bijkomende informatie:

De wandelkaart "Trage wegenwandelnetwerk Wachtebeke" is te verkrijgen voor 3 euro in het Cultuurcentrum Wachtebeke, Dr. J. Persynplein 6 in Wachtebeke. Een gratis voorsmaakje, 8 uitgewerkte themawandelingen, is gratis aan dezelfde balie te verkrijgen. Digitaal kan men zich informeren via de website van de gemeente Wachtebeke: www.wachtebeke.be, onder de rubriek Sport - Activiteiten - Trage Wegen. De 8 themawandelingen zijn te downloaden via de links: Publikatie trage wegen.pdf en wandelingenlangelede.pdf.

Verdere uitbreiding van het wandelnetwerk: via de knooppunten 30; 52 en 99 is er een vlotte aansluiting op het Zeeuwse Wandelnetwerk: "Langs Linies en Kreken" echt iets voor lange afstandsstappers.

SLEEPY SLAAPCOMFORT OP MAAT VAN ELKE SLAPER

KOM LANGS EN ONTDEK GRATIS UW SLAAP-DNA®

Iedereen heeft een ander lichaam. Daarom biedt Sleepy u een persoonlijke slaapoplossing: een Ergosleep® boxspring, helemaal in lijn met uw SLAAP-DNA®. Niet alleen mooi, maar vooral ook uniek en in een handomdraai afgestemd op uw lichaamsprofiel.

ERGOSLEEP®
IN LIJN MET UW SLAAP-DNA

Sleepy GENT-OOSTAKKER

Antwerpsesteenweg 1124 • 9041 Gent-Oostakker

Aan afrit 3 van de R4, richting Zelzate • Tel. 09/355.98.01

Di-Vr: 9u30-18u30 • Za: 9u30-18u • Zo en Ma: gesloten • Open op afspraak.

Exclusief bij
Sleepy®

het leven is beter in een Sleepy bed